

Täysistunto

Tiistai 21.2.2023 klo 14.00—22.45

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pakkokeinolain ja esitutkintalain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 217/2022 vp

Lakialoite LA 91/2020 vp, 57/2021 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 30/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 30/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Keskusteluun, edustaja Jari Kinnunen.

Keskustelu

21.33 **Jari Kinnunen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Olen saanut olla tässä valmistelussa mukana kahdenkin valiokunnan osalta — perustuslakivaliokunnan sekä lakivaliokunnan — ja perustan nyt tässä sitten oman esitykseni lakivaliokunnan mietintöön, joka oli yksimielinen.

Tästä käsittelystä sen verran, että hieman pettyneenä toisessa valiokunnassa kuuntelin asiantuntijoiden varsin värikkäitäkin mielipiteitä siitä, miten pakkokeinojen lisääminen tuntuu, näyttää ja vaikuttaa joltakin, ja sitten sitä, että joidenkin yksittäisten pykälien kohdalla ruvettiin selvittämään sitä, mitä se mahdollisesti saattaisi tarkoittaa esitutkintaviranomaisen — korjaan, poliisin, nimenomaan mainittiin poliisi — toiminnassa.

Esityksessä on kyse pakkokeinolain, esitutkintalain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta. Esityksestä ilmi käyvin tavoin pakkokeinolainsäädäntöä koskevien muutosten tarkoituksena on ensinnäkin selvittää pakkokeinolain ja muun pakkokeinoasioita säättävän lainsäädännön sellaisia säädöksiä, jotka ovat osoittautuneet epäselviksi tai tulkinnanvaraisiksi, ja tämä epäselvyys ja tulkinnanvaraisuushan tulee aina sitten tuolta meidän laillisuusvalvojen puolelta pääsääntöisesti.

Täällä on muutamia keskeisiä asioita, joissa puhutaan yhteydenpidon rajoittamisesta, telekuuntelun mahdollistamisesta eräissä rikoksissa, sitten televalvonnan sallimisesta sellaisissa tapauksissa, että sitä ei enää sidota sitten näihin telesoitteisiin ja telepäätelaitteisiin vaan sidotaan siihen epäiltyyn. Ja sitten ylimääräisen tiedon käyttö on yksi niistä tärkeimmistä, mikä pakkokeinoja koskee.

Kirjallinen pidättämisspätös herätti jonkun verran huolta, mutta jos se menee niin kuin lakivaliokunta tässä ehdottaa, että on olennaista huomioda sekä pidättämisen yleiset että erityiset edellytykset, niin silloin se ei aiheuta poliisille lisää työtä, sillä nämähän tulee jo nykyäänkin merkattua kiinniottopöytäkirjaan, josta on annettava kiinniottetulle ja pidätetylle tiedot viipymättä. Käytännössä ne ilmoitetaan sisäpuhelimella sinne hänen selliinsä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2022 vp

mutta jatkossa viedään sitten postiluukusta sisään, että tässä on nytten sinulle tämä KIPin sivu, jossa ilmoitetaan, miksi sinä täällä olet ja mitkä ovat ne erityiset ja yleiset edellytykset. Eli ei tässä nyt hirveän suuresta muutoksesta ole kyse noin käytännössä — periaatteessa tietysti, koska tämä siirtyi nyt lain tasolle, ja siinä mielessä se on ihan ok.

Sitten yhteydenpidon rajoittaminen: Siinä on ollut käytännössä melkoisia haasteita, kun meillä on sellaisia rikoksia, joihinka usein liittyy enemmän kuin yksi tekijä, ja kun ei ole vielä tämä tekijäkumppanijoukko tai tekijäkumppani tiedossa, niin on jouduttu rajoittamaan yhteydenpitoa kaikkiin. Tämä ei ole mitään uutta. Omaisiinhan on jouduttu erityiset perustelut jo aikaisemminkin kirjaamaan, mutta nyt sitten, kun tämmöiseen tuntemattoomaan joukkoon sitä yhteydenpitörajoitusta pyydetään määräämään, niin silloin joudutaan myöskin näitä erityisiä perusteita luettelemaan. Erityisen painavia syitä tässä lähinnä tarkoitetaan. Ne syyt ovat sitten täältä hallituksen esityksen perusteluista kyllä löydettävissä, enkä näe siinäkään nyt hirveätä ongelmaa. Ne, jotka ovat pakkokeinoja käyttäneet, tietävät, mitä ne erityisen painavat syyt ovat, ja pystyvät kyllä tekemään niitä vaatimuksia myöskin jatkossa.

Sittenhän meillä on tietysti vielä se, mikä jäi tavallaan tuolla vaivaamaan. Siellä esitettiin, että poistettaisiin sellainen rajoitus, missä määritellään, millaisella laitteella poliisi saa ottaa näitä teletietoja, teleosoite- ja telepäätelaitteen tietoja, ja erityisesti se kiinnitti huomiota siinä, että eräs asiantuntija katsoi aiheelliseksi mainita, että kai te nyt ymmärrätte, että tämä on sellainen pykälä ja sellainen laite, että sitten poliisi pystyy teitä salakuuntelemaan. Pidin sitä asiattomana.

Mutta hyvänä tässä näen sen, että tässä on nytten mahdollisuus kohdistaa epäilytyn henkilöön tämä televalvonta, telekuuntelu. Televalvontalupa haetaan siis epäilytyn eikä erikseen jokaiseen laitteeseen tai numeroon. Se on hyvä siksi, koska näitä laitteita ja numeroita saattaa epäilyllä olla kymmeniä, ellei satoja, ja on todellakin joskus tärkeää, että ne saadaan saman tien menemään eteenpäin ilman seuraavan päivän oikeuden istuntoa.

Jatkan tästä hieman vielä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Talvitie, edustaja Talvitie poissa. — Nyt, edustaja Kinnunen, jos aiotte vielä pitää puheenvuoron, niin... Täällä täysistuntosalissa normaalisti ei saisi juosta, mutta annetaan armon käydä oikeudesta. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

21.40 Jari Kinnunen kok: Kiitoksia! Pelästyin, että menee puheenvuoro. Sen takia kiihdyin askelia.

Tässä äärimmäisen hyvänä näen myöskin sen, että ylimääräisen tiedon käytön osalta säädettiin, että sitä voidaan käyttää tiettyjen, yhteisölle varsin merkityksellisten ja vaarallisten rikosten osalta. [Puhuja tarkistaa mikrofoninsa] — Ei kuulu ääni ilmeisesti. — Kaikkein pisin keskustelu käytiin huumausainerikoksen osalta ja siellä käytiin nyt lähinnä keskustelua siitä, voidaanko se liittää tähän luetteloon, kun siitä kuulemma tuomitaan aika usein vain sakkoa. Jos me tällä perusteella laittaisimme näitä listoja, niin aika vähänhän sinne tulisi rikosnimikkeitä, koska aika monesta tässä listassa mainitusta rikoksesta tulee vain sakkoa, mutta ne ovat silti erittäin vahingollisia yhteiskunnallisesti ajatellen, vai mitä mieltä me olemme sitten siitä, että voisi antaa lahjoman, ottaa lahjoman tai syyllistyä virkarikokseen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2022 vp

Tämä mietintö on kaiken kaikkiaan hyvä siinäkin mielessä, että siellä on neljä lausumaa, jotka myöskin yksimielisesti sinne lisättiin. Tietysti lakivaliokunta toivoo, että ne menevät sellaisenaan läpi täällä eikä täällä nyt sitten tarvitsisi asiasta äänestellä.

Kaiken kaikkiaan tämä on herättänyt paljon pelkoja tietysti tuolla virkakunnassa ehkä aiheettomasti, ja näkisin, että tämä on erittäin hyvä kompromissi, johonka itsekin pystyin yhtymään ilman mitään eriäviä tuolla valiokunnassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. Ja sovitaan näin, edustaja Kinnunen ja muutkin, että jos olette viimeisenä listalla oleva puhuja, niin vaikka alkaa aika mennä hieman yli, niin ennen kuin täältä alkaa kopinaa kuulumaan, niin pitääkö aivan rauhassa se puheenne loppuun.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 217/2022 vp sisältyvien 1.—13. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 91/2020 vp ja 57/2021 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.